

Etihkalaš njuolggadusat Sámedikki politihkkáriidda– Etiske retningslinjer for Sametingets politikere

**Mearriduvvon Sámedikkis / Fastsatt av Sametinget 27.11.2008
Rievdaduvvon mañimuš / Med siste endringer 06.03.2019**

Sisdoallu – Innholdsfortegnelse

ETIHKALAŠ NJUOLGGADUSAT SÁMEDIKKI POLITIHKKÁRIIDDA

SÁMEDIKKI ÁRVVUT: 3

RIEVTTALAŠVUOHTA, OVTTAÁRVOSAŠVUOHTA, ÁRVVUSATNIN JA SOLIDARITEHTA	3
VUOIGGALAŠVUOHTA, REHÁLAŠVUOHTA, LUOHTAHAHTTIVUOHTA JA RABASVUOHTA	3
ULBMIL NJUOLGGADUSAIGUIN:	3
SÁMEDIKKI POLITIHKKÁRAT GALGET:.....	3

SAMETINGETS VERDIER 3

RETTFERDIGHET, LIKEVERD, RESPEKT OG SOLIDARITET	3
REDELIGHET, ÆRLIGHET, TROVERDIGHET OG ÅPENHET	3
MÅLET MED RETNINGSLINJENE.....	3
SAMETINGETS POLITIKERE SKAL:.....	3
BARGOVUOGIT MOT DIEÐIHIT SEKSUÁLALAŠ SÁVAKEAHTES LÁHTTEMA:	5
RUTINE FOR VARSLING AV SEKSUELT UØNSKET ADFERD:	5

RUTIINNAT VUORTNUHEAMI MEANNUDEAPMÁI 6

BAJIMUŠ.....	6
ULBMIL.....	6
VUORTNUHEAPMI.....	6

RUTINER FOR HÁNDTERING AV TRAKASSERING..... 6

OVERORDNET.....	6
FORMÁL	6
TRAKASSERING.....	6
ERENOAMÁŽIT SEKSUÁLA VUORTNUHEAMI BIRRA	7
JÁVOHISVUODAGEASKU.....	7
PERSONSUODJALUS.....	7
KONTRADIKŠUVDNA	7
SÆRLIG OM SEKSUELL TRAKASSERING	7
BEALIT HÁLDDAŠANLÁGAS	8
OVDDASVÁSTÁDUS DIEÐIHEMIID VUOSTÁVÁLDIMIS JA MEANNUDEAMES VUORTNUHEAMI BIRRA.....	8
RIHKKOSIID RÁDDJEN	8
MII GEAVVÁ DIEÐIHEMIIN.....	8
FORHOLDET TIL FORVALTNINGSLOVEN	8
ANSVAR FOR Å TA IMOT OG BEHANDLE VARSEL OM TRAKASSERING	8
AVGRENSNING MOT STRAFFBARE FORHOLD.....	8
HVA SKJER MED VARSELET	8
BELLODAGAIÐ JA JOAVKKUID OVDDASVÁSTÁDUS.....	9
PARTIENE OG GRUPPENES ANSVAR.....	9

Sámedikki árvvut:

rievttalašvuohta, ovtaárvosašvuohta, árvvusatnin ja solidaritehta

Čuokkis guoskkaha Sámedikki doaimma árvvuid álbmotválljen eamiálbmotorgánan ovttaskas olbmuid, joavkkuid, eará politihkalaš orgánaid ja nášuvnnalaš ja riikkaidgaskasaš ovttasbargobeallalaččaid ektui.

vuoiggalašvuohta, rehálašvuohta, luohtehahttivuohta ja rabasvuohta

Čuokkis guoskkaha ovttaskas politihkkára iešheanalaš geatnegasvuođa láhttet dan láhkái ahte ovddida luohttámuša ja buori beaggima. Sámi servodaga oktasaš riggodagaid hálddašeaddjin ovttaskas politihkkára etihkalaš miellaguottuide leat erenoamáš alla gáibádušat su bargguin Sámedikki ovddas. Álbmotválljen olbmot fertejit diehtit ahte sii huksejit vuođu dan luohttámuššii ja miellaguddui mii sápmelaččain ja earáin lea Sámediggái.

Ulbmil njuolggadusaiguin:

Áigumuš njuolggadusaiguin lea duddjot dihtomielalašvuođa ja oaivadi mo galggašii láhttet ja válljet dahkat. Dat eai leat dievaslaččat, ja danne eai čoavdde ovttaskas olbmo etihkalaš jurddašeamis buot doaimmain Sámedikki ovddas.

Sámedikki politihkkárat galget:

1. čuovvut dáid njuolggadusaid árvvuid ja norpmaid.
2. doahttalit lágaid, lámkaásahusaid ja njuolggadusaid ja árvvus atnit Sámedikki njuolggadusaid.
3. fáttmasteaddji vugiin ja árvvusatnimiin viggat veahkehit sin geat ohcet veahki Sámedikkis dárbbuid ja áššáiguoskevašvuođa ektui.
4. leat dihtomielalaš sámi kultuvrra ja eallinvuogi erohusaide.
5. láhtten dan lámkái ahte Sámediggi adnojuvvo árvvus ja lassána máhttu ja áddejupmi sámeapolitihkkii ja sámi servodahkii.

Sametingets verdier

rettferdighet, likeverd, respekt og solidaritet

Punktet berører de overordnede verdiene for Sametingets virksomhet som folkevalgt urfolksorgan i relasjon til enkeltpersoner, grupper, andre politiske organer og samarbeidsparter nasjonalt og internasjonalt.

redelighet, ærlighet, troverdighet og åpenhet

Punktet omhandler den enkelte politikers selvstendige plikt til å opptre på en måte som skaper tillit og et godt omdømme. Som forvaltere av det samiske samfunnets fellesmidler stilles det spesielt høye krav til den enkelte politikers etiske holdninger i sin virksomhet for Sametinget. Folkevalgte må være seg bevisste at de danner grunnlaget for samers og andres tillit til og holdning til Sametinget.

Målet med retningslinjene

Hensikten med retningslinjene er å skape bevissthet om etiske spørsmål og være en rettesnor for adferd og handlingsvalg. De er ikke utfyllende, og fritar dermed ikke den enkelte fra etisk refleksjon i all sin virksomhet for Sametinget.

Sametingets politikere skal:

1. etterleve verdier og normer i dette reglementet.
2. overholde lover, forskrifter og reglement og respektere Sametingets vedtak.
3. bestrebe seg på å assistere de som søker hjelp av Sametinget på en respektfull og inkluderende måte og i tråd med behov og relevans.
4. være seg bevisst om variasjoner i samisk kultur og levemåte.
5. opptre på en måte som opprettholder respekten for Sametinget og øker kunnskap og forståelse for samepolitikk og samisk samfunnsliv.

6. viggat garvit dilálašvuodaid mat sáhttet dagahit riidduid Sámedikki beroštumiid ja persovnnalaš oktavuodaid gaskii. Muđui čujuhuvvo hálddašanlága § 6 habilitehtagáibádussii.
7. ii dohkkehit alcces, iežas bearrašii dahje eará lagas olbmuide erenoamáš ekonomalaš dahje earalágán ovdamuniid mat sáhttet áddejuvvot váikkuheaddjin, dahje sáhttit váikkuhit politihkalaš daguid ja mearrádusaid.
8. priváhta ii lohpidit maidege mii sáhtta váikkuhit bálvalusa Sámedikki ja geavaheddjiid beroštumiid vuostá.
9. váruhit vai oskkilduvvon dieđut maid oažžu Sámedikki áššemeannudeami oktavuodas adnojuvvot árvvus, ja ii goassege geavahit oskkilduvvon dieđuid maid lea beassan oaidnit bálvalusastis persovnnalaš ovdamuniid joksamii dahje earáid soardimii mange láhkái.
10. fuolahit ahte buot dieđuid maid juohká barggustis Sámedikki ovddas leat riehta ja jáhkehahti.
11. fuolahit ahte lea Sámediggi mii máksá mátkegoluid go lea Sámedikki politihkkárin ja doaibmá Sámedikki ovddas. Dán prinsihpas sáhtta spiehkastit dušše go Sámediggi lea dan earenoamážit dohkkehan.
12. čájehit čorgatvuoda ja govtolašvuoda ekonomalaš áššiin ja Sámedikki opmodaga oktavuodas.
13. ii bidjat hálddahussii gáibádusaid mat eai soaba sin bargguide ja geatnegasvuodaide, ja mat eai soaba áššálašvuhtii maid bargiin vuordá.
14. sámediggepolitihkar rollas atnit earáid árvvus. Dat mearkkaša ahte buotlágan rohčošeapmi ja givssideapmi, dasa guoská maiddái seksuálalaš sávakehtes láhtten, ii galgga dáhpáhuvvat. Buot bellodagat Sámedikkis ávžžuhuvvojit ásahit bargovugiid mot meannudit dohkkeameahttun láhttema.
6. gjøre hva de kan for å unngå å komme i situasjoner som kan medføre konflikt mellom Sametingets interesser og personlige forhold. Det vises ellers til forvaltningslovens habilitetskrav i § 6.
7. ikke akseptere for seg selv, for sin familie eller andre nærstående spesielle fordeler av økonomisk eller annen art som kan oppfattes som å påvirke, eller være egnet til å påvirke politiske handlinger og vedtak.
8. ikke gi løfter privat som kan påvirke tjenesten i strid med Sametingets og brukernes interesser.
9. påse at fortrolige opplysninger som mottas i forbindelse med behandling av saker i Sametinget respekteres, og aldri bruke fortrolig informasjon man har fått kjennskap til i tjenesten for å oppnå personlige fordeler eller til å skade andre på noen måte.
10. se til at all informasjon som gis i forbindelse med virksomhet for Sametinget er korrekt og pålitelig.
11. påse at reiseutgifter som sametingspolitiker og på vegne av Sametinget dekkes av Sametinget. Unntak fra dette prinsipp kan bare skje etter særskilt godkjenning av Sametinget.
12. vise ryddighet og nøkternhet i økonomiske saker, og i forhold til Sametingets eiendeler.
13. ikke stille krav til administrasjonen som strider mot deres plikter og forpliktelser, og som går på tvers av det saklighetskravet som påhviler de ansatte.
14. i sin rolle som sametingspolitiker behandle andre med respekt. Dette betyr at alle former for trakassering og mobbing inkludert seksuelt uønsket adferd, ikke må skje. Alle partier representert på Sametinget oppfordres til å utvikle rutiner for behandling av uakseptabel adferd.

Bargovuogit mot dieđihit seksuálalaš sávakehtes láhttema:

Buotlágan givssideapmi ja rohcošeapmi, das maiddái seksuálalaš sávakehtes láhtten, ii dohkkehuvvo. Buot dieđut dakkár láhttemis galget meannuduvvot duodalaččat, ja buohkat geat gullet áššái galget váldot vuhtii buoremus lágiin.

- Čoahkkinjođiheaddjis lea ovddasvástádus meannudit dieđiheami. Earenoamáš dilálašvuodain sáhtta nammadit sadjásašjođiheaddji gii oažžu ovddasvástádusa meannudit dieđiheami. ·
- Buot dieđiheamit sávakehtes láhttema birra galget journálačállot ja čihkkojuvvot almmolašvuodas. ·
- Sámedikki hálddahus veahkeha čoahkkinjođiheaddji meannudemiin, muhto unnimus lágiin olbmot seaguhuvvot dasa. ·
- Jus čoahkkinjođiheaddji oažžu dieđiheami dan olbmus gii lea vásihan dohkemeahtumis láhttema, de galgá čoahkkinjođiheaddji ovtta dainna olbmui mearridit mot bargat viidásit áššiin. ·
- Jus čoahkkinjođiheaddji oažžu dieđiheami muhtun earás go dat gii lea vásihan dohkemeahtumis láhttema, de galgá čoahkkinjođiheaddji váldit oktavuoda dainna olbmui gii lea vásihan dan, ja de suinna ovtta mearridit mot bargat viidásit áššiin. ·
- Čoahkkinjođiheaddji sáhtta, jus lea dárbu, váldit oktavuoda suinna gii lea láhtten eahpeheivvolaččat, ja muitalit ahte lea ožžon dieđiheami su birra. ·
- Jus mearriduvvo ahte áššiin galget bargat viidáseabbo, de sáhtta čoahkkinjođiheaddji dieđihit dan bellodahkii masa olmmoš gii lea láhtten eahpeheivvolaččat, gullá. ·
- Čoahkkinjođiheaddjis lea ovddasvástádus gozihit ahte buohkat geat leat seaguhuvvon áššái, váldojit vuhtii buoremus lágiin. Dása guoská maiddái bagadallan.
- Čoahkkinjođiheaddji galgá dieđihit sutnje gii dieđihii ášši, mii lea dahkkon áššis.
- Dieđihemiid galgá gieđahallat rohcoseami gieđahallama bargomálliid ja čađaganvuogi mielde

Rutine for varsling av seksuelt uønsket adferd:

All form for mobbing og trakassering inkludert seksuelt uønsket adferd, er uakseptabelt. Alle varsler om slik adferd skal tas på alvor og alle de involverte skal ivaretas på best mulig måte.

- Plenumslederen har ansvaret for behandlingen av varselet. I særskilte tilfeller kan det oppnevnes en setteleder som har ansvaret for behandlingen av varselet. ·
- Alle varsler om uønsket atferd skal journalføres og unntas offentlighet. · Sametingets administrasjon bistår plenumslederen med behandlingen, dog slik at et minimum antall personer er involvert. ·
- Dersom plenumslederen mottar et varsel fra den som har blitt utsatt for uønsket adferd, skal plenumslederen i samarbeid med vedkommende avgjøre hva som skal gjøres videre i saken. ·
- Dersom plenumslederen mottar et varsel fra andre enn den som har blitt utsatt for uønsket adferd, skal plenumslederen ta kontakt med den som har blitt utsatt for dette for å avgjøre hva som skal gjøres videre i saken. ·
- Plenumslederen har anledning til å kontakte den som har opptrådt utilbørlig dersom dette er nødvendig og informere om at det er mottatt varsel om vedkommende. ·
- Dersom det avgjøres at saken skal tas videre, har plenumslederen anledning til å informere partiet vedkommende det er varslet om tilhører. ·
- Plenumslederen har ansvaret for at alle involverte parter ivaretas på best mulig måte. Dette omfatter også rådgivning. ·
- Plenumslederen skal informere varsleren om hva som er gjort i saken.
- Varsler behandles i henhold til Rutiner for håndtering av trakassering.

Rutiinnat vuortnuheami meannudeapmái

Bajimuš

Sámedikkis lea ovddasvástádus das mii geavvá čoahkkimiin maid Sámediggi lágida. Dát guoská lávdegodde- ja dievasčoahkkimiidda lassin buot konferánssaide, semináraide ja čoahkkimiidda maid Sámediggi lágida.

Njuolggadusat gusket maddái dalle go Sámedikki áirasat servet čoahkkimiidda earáid lágidan čoahkkimiin Sámedikki áirrasin.

Njuolggadusat gusket čoahkkimiin, muhto maddái sosiála oktavuodain čoahkkimiid oktavuodas.

Dát mearkkaša dan ahte Sámedikki ovddasvástádus ráddjejuvvo dalle jos Sámedikki áirras searvá čoahkkimiidda gos ii leat ovddasteamen Sámedikki guđege láhkai. Dattetge ávžžuhuvvojit Sámedikki áirasat doahhtalit etihkalaš njuolggadusaid maddái dákkár oktavuodain. Dát guoská maddái Sámedikki nammadan stivrraid, rádiid ja lávdegottiid lahtuide.

Ulbmil

Dáid njuolggadusaid ulbmilin lea ovdagihtii addit dieđu dákkár áššiid meannudeami birra, sihkarastit ovtaárvosaš meannudeami ja suodjalit vuortnuheami gillán olbmuid ja vuortnuheami dieđihan olbmuid.

Njuolggadusaid birra galget Sámedikki áirasat diehtit eastadan dihtii vuortnuheami ja vai suodjalit ovttaska olbmo vuoigatvuodaid, maddái su gii sivahuvvo vuortnuheames.

Vuortnuheapmi

Vuortnuheapmi, maddái givssideapmi, leat doahpagat maid ferte dulkot áiggi, birrasa ja kultuvrra vuodul. Deatáleamos dovdomearka goas láhtten lea sávakeahtes, ávžžutkeahtes dahje lea dahkkojuvvon nu, ahte vuortnuheami/givssideami gillán olbmus lea váttisvuohta iežas bealuštit. Vuortnuheapmi dagaha unohisvuođa, balu, morraša, suhtu dahje duššástuvvama ja dat sáhtta leat dahkkojuvvon sihke sániiguin ja sániid haga.

Dat mii vásihuvvo vuortnuheapmin lea subjektiiivalaš ja olmmoš geasa dat lea čuohcan galgá vuhtii váldojuvvot.

Rutiner for håndtering av trakassering

Overordnet

Sametinget har ansvar for det som skjer under møter som Sametinget arrangerer. Dette gjelder forutenom komité- og plenums møter, alle konferanser, seminarer og møter i regi av Sametinget.

Retningslinjene gjelder også når sametingsrepresentantene deltar i møter i regi av andre i egenskap av å være sametingsrepresentant.

Retningslinjene gjelder under møtene, men også i sosiale sammenhenger i forbindelse med møtene.

Dette betyr at om en sametingsrepresentant deltar i møter der vedkommende ikke representerer Sametinget på noen måte, så avgrenses Sametingets ansvar mot dette. Likevel oppfordres sametingsrepresentantene til å etterleve de etiske retningslinjene også i slike sammenhenger. Det samme oppfordres også sametingsoppnevnte medlemmer i styrer, råd og utvalg til å gjøre.

Formål

Formålet med disse retningslinjene er å gi en forutsigbarhet i håndteringen av slike saker, sikre likebehandling og sikre vern for trakasserte og de som varsler om trakassering.

Retningslinjene skal gjøres kjent blant sametingsrepresentantene for å forhindre trakassering og for å trygge den enkeltes rettigheter, også den som anklages for trakassering.

Trakassering

Trakassering, herunder mobbing, er begreper som må tolkes ut fra tid, miljø og kultur. Det viktigste kjennetegnet på at adferden er uønsket, uoppfordret eller fremsatt/gjennomført på en slik måte, er at den som blir trakassert/mobbet har vanskelig for å forsvare seg. Trakasserende oppførsel fører til ubehag, frykt, sorg, sinne eller frustrasjon og kan være både verbal og ikke-verbal.

Hva som oppleves som trakassering er subjektivt og det skal tas hensyn til den som opplever situasjonen.

Árvvoštallama oktavuodas ahte leago láhtten/dahku vuortnuheapmi, lea mearkkašupmi omd. makkár váldi olbmos lea, leat go negatiivvalaš guottut joavkkuide, seksuála giella, eahpečielga rájit jna.

Erenoamážit seksuála vuortnuheami birra

Seksuála vuortnuheapmi lea sávakeahtes seksuála fuomášupmi man ulbmilin dahje áigumuš lea gutnehuhttit, suorggahit, lea vaššái, badjelgeahččan, loavkašuhttin dahje lea givssálaš. Seksuála vuortnuheapmin sáhtta lohkat buot seksuála kommentáraid olbmo goruda ja hámi birra, seksuála lihkadeami simulerema rájes, guorvun, njávkan gitta vearredaguid rádjai. Govaid ja videoid čájehheapmi main lea seksuála sisdoallu lohkkjuvvo maid mielde.

Ovdamearkkat dohkketmeahtun láhttemiidda

- Buddestatnama geavaheapmi, negatiiva dahje seksuálalaš
- Kommentárat goruda birra, mađi eanet seksuála kommentárat dađi vearrát lea
- Seksuála bahkkemat
- Sávakeahtes bovdejumit ja ávžžuhusat
- Guoskat nubái seksuála láhttenuogi mielde
- Geavahit sosiála mediaid dainna ulbmilin ahte badjelgeahččat ja vuortnuhit.

Prosedyrat movt meannudit vuortnuhemiid dieđiheami

Meannudeami vuodđoprinsihpat

Jávohisvuodageasku

Dušše olbmot geain lea áššálaš sivvat diehtit ášši birra, dahje gullet áššái oasebeallin dahje áššemeannudeaddjin galget oažžut dieđuid ášši sisdoalu birra.

Personsuodjalus

Persondieđut galget áiggis áigái meannuduvvot gustovaš personsuodjalanláhkaaddima mielde.

Kontradikšuvdna

Son guhte čuoččuhuvvo leat vuortnuhan galgá beassat oaidnit buot beliid áššis. Sutnje galgá maiddá addojuvvot govttolaš áigi addit cealkámuša. Áššemeannudeapmi lea čálalaš.

I vurderingen av om en oppførsel/handling er trakasserende er f.eks. ulike maktforhold, negative holdninger til grupper, seksualisert sjargong, uklare grenser m.v. av betydning.

Særlig om seksuell trakassering

Seksuell trakassering er uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom. Seksuell trakassering kan være alt fra seksuelle kommentarer om kropp og utseende, til simulering av seksuelle bevegelser, klåing, tafsing, berøring til overgrep. Visning av bilder og videoer med seksualisert innhold vil også omfattes.

Eksempler på uakseptabel oppførsel

- Bruk av kallenavn, negative eller seksualiserte
- Kommentarer om kropp, jo mer seksuelle kommentarene er, jo verre er det
- Seksuelle tilnærmelser
- Uønskede invitasjoner og oppfordringer
- Å ta på andre på en seksualisert måte
- Å bruke sosiale medier med den hensikt å nedverdige og trakassere

Prosedyrer for behandling av varsler om trakassering

Grunnprinsipper for behandlingen

Taushetsplikt

Bare personer som har saklig grunn for å kjenne saken, eller som er involvert i saken som part eller saksbehandler skal få informasjon om sakens innhold.

Personvern

Personopplysninger skal behandles i tråd med den til enhver tid gjeldende personvernlovgivning.

Kontradiksjon

Den som påstås å stå bak trakasseringen skal gis innsyn i alle sider av saken. Vedkommende skal også gis rimelig tid til å uttale seg. Saksbehandlingen er skriftlig.

Bealit hálddašanlágas

Buot dieđiheamit galget journálie fievrriduvvot, eaige dat leat almmolaččat. Dát dahkkojuvvo dan dihtii vai ovttaskas olbmot geat leat seaguhuvvon áššái sáhttet maŋŋá geahččat ášši.

Ovddasvástádus dieđihemiid vuostáváldimis ja meannudeames vuortnuheami birra

Dievasčoahkkinjođiheaddjis lea ovddasvástádus meannudit dieđihemiid vuortnuheami birra.

Erenoamáš oktavuodain sáhtta nammaduvvot sadjásašjođiheaddji geas lea ovddasvástádus dieđihemiid meannudeames.

Čuovvovaš dieđut galget mielde:

- Loavkašuhthuvvon olbmo namma
- Vuortnuheaddji namma
- Dáhpáhusa báiki, dáhton ja diibmomearri
- Vuortnuheami birra čilgehus

Rihkkosiid ráddjen

Lea gillájeaddji duohken áigu go váidit ášši, dalle go dáhpáhusat gullet ránggáštuslága vuollái. Vuodđoguoddu lea dattetge ahte veahkaváldi ja duodalaš áitagat galget váidojuvvot jos gillájeaddji ii vuostálaste váidima.

Mii geavvá dieđihemiin

Dievasčoahkkinjođiheaddji galgá vuorddekeahtá dárbbasmeahttumit váldit oktavuoda sutnje gii lea dieđihan vuortnuheami birra ja sutnje gii lea gillán vuortnuheami. Buot relevánta dieđut galget čállojuvvot ja journálie fievrriduvvot. Dát guoská maiddá dalle jos earát go son gii lea gillán vuortnuheami, dieđihit ášši birra.

Dievasčoahkkinjođiheaddji galgá vuorddekeahtá dárbbasmeahttumit váldit oktavuoda sutnje gii lea duogábealde vuortnuheami. Buot relevánta dieđut galget čállojuvvot ja journálie fievrriduvvot.

Dievasčoahkkinjođiheaddji galgá dieđihit buot belliide áššis movt ášši meannuduvvo viidáseappot. Go Sámedikki áirasat leat álbmotválljen olbmot ja sis lea luohtámušdoaimma, de ii leat vejolašvuohta lihccut sin eret. Ige leat lohpi geassit buhtadusain. Dieđihanášši viidáseappot meannudeapmi lea danne ráddjejuvvon vejolaš reakšuvnnaid ektui.

Dievasčoahkkinjođiheaddjis lea ovddasvástádus das ahte buot guoskevaš bealit gozihuvvojit buoremus vejolaš vuogi mielde. Dát guoská maiddá rávvagiid addimii.

Forholdet til forvaltningsloven

Alle varsler skal journalføres og unntas offentlighet. Dette gjøres av hensyn til etterprøvnbarhet og til de enkelte involverte i saken.

Ansvar for å ta imot og behandle varsel om trakassering

Plenumslederen har ansvaret for behandling av varsel om trakassering.

I særskilte tilfeller kan et oppnevnes en setteleder som har ansvaret for behandling av varsel.

Følgende opplysninger skal være med:

- Navn på fornærmede
- Navn på utøver av trakasseringen
- Sted, dato og klokkeslett for hendelsen
- Beskrivelse av trakasseringen

Avgrensning mot straffbare forhold

For hendelser som rammes av straffeloven, vil det være opp til den som er utsatt for hendelsen om saken skal anmeldes. Grunnholdningen er likevel at vold og alvorlige trusler skal anmeldes dersom den som er utsatt for det ikke motsetter seg det.

Hva skjer med varselet

Plenumslederen skal uten unødig opphold kontakte den som har varslet om trakassering og den som er utsatt trakassering. All relevant informasjon skal nedtegnes og journalføres. Dette gjelder også om det er andre enn den som har blitt utsatt for dette, som varsler om saken.

Plenumslederen skal uten unødig opphold kontakte den som skal ha stått bak trakasseringen. All relevant informasjon skal nedtegnes og journalføres.

Plenumslederen må holde alle parter i saken informert om hvordan saken håndteres videre. I og med at sametingsrepresentantene er folkevalgte og har ombudsplikt, kan ikke de fratas sitt verv som representant. Det er heller ikke tillatt å gjøre trekk i godtgjørelser. En videre håndtering av en varslings sak er derfor begrenset når det gjelder eventuelle reaksjoner.

Plenumslederen har ansvar for at alle involverte parter ivaretas på best mulig måte. Dette omfatter også rådgivning.

Dievasčoahkkinjođiheaddji galgá juohke áššis árvvoštallat galgá go dieđiheami birra dieđihuvvot dan bellodahkii/jovkui gosa olmmoš gullá.

Bellodagaid ja joavkkuid ovddasvástádus

Ávžžuhit bellodagaid ja joavkkuid main lea ovddastus Sámedikkis ráhkadit rutiinnaid vuortnuhemiid dieđihemiid meannudeapmái nu guhkás go lea vejolaš.

Njuolggadusat leat oppalaččat eaige leat oaivvilduvvon dievaslažžan.

Plenumslederen skal i hver enkelt sak vurdere hvorvidt partiet/gruppen vedkommende det er varslet om tilhører, skal informeres om varselet.

Partiene og gruppenes ansvar

Partiene og gruppene representert på Sametinget oppfordres til så langt som mulig å lage rutiner for håndtering av varsler om trakassering.

Retningslinjene er generelle og er ikke ment å være uttømmende.

Sámediggi - Sametinget
Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka

